

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 198/2021-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milanom Rojčekom, advokátom, Sládkovičova 9, Žilina, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 55/2020 z 30. júna 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ vystupoval pred Okresným súdom Čadca (ďalej len „okresný súd“) ako žalobca v spore o ochranu osobnosti proti žalovanému [REDAKOVANÉ], ktorý mal hanlivými výrokmi zasiahnuť do jeho cti. Domáhal sa uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa výrokov a nadávok proti sťažovateľovi, písomne sa mu ospravedlniť a zaplatiť mu nemajetkovú ujmu vo výške 1 659 eur. Okresný súd rozsudkom z 27. februára 2009 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 500 eur, vo zvyšnej časti žalobu zamietol a žalovanému uložil povinnosť

nahradiť sťažovateľovi trovy konania v rozsahu 50 %. V dôsledku čiastočne zrušujúceho rozsudku Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 225/2009 z 30. septembra 2009 zostal predmetom konania len nárok na náhradu trov konania. Okresný súd uznesením z 10. septembra 2014 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľovi trovy konania v stanovenej výške. Toto uznesenie krajský súd uznesením č. k. 9 Co 50/2015 z 29. januára 2015 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Naposledy okresný súd uznesením z 19. septembra 2019 žalovanému priznal nárok na náhradu trov prvostupňového konania proti sťažovateľovi v rozsahu 1/3 (výrok I) a rozhodol, že žiadna strana nemá nárok na náhradu trov odvolacích konaní (výrok II). Krajský súd napadnutým uznesením zmenil výrok I uznesenia okresného súdu tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov prvostupňového konania, uznesenie okresného súdu vo výroku II potvrdil a napokon rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Krajský súd v dôvodoch napadnutého uznesenia poukázal na rozhodnutia vo veci samej, z ktorých vyplynul záver, že došlo k zásahu žalovaného do práva na ochranu osobnosti sťažovateľa a na výrok o uloženej povinnosti uhradiť nemajetkovú ujmu. Nestotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie, že sťažovateľ nemal úspech v konaní, pokiaľ išlo o zadost'učinenie formou písomného ospravedlnenia, pretože forma zadost'učinenia v tomto prípade závisí výlučne od úvahy súdu. Keďže písomné ospravedlnenie by nespĺnilo účel a súdy priznali nemajetkovú ujmu, krajský súd v tejto časti považoval nárok sťažovateľa za zrejme úspešný. V časti, v ktorej sa sťažovateľ domáhal uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa konania, krajský súd konštatoval nepreukázanie reálnej hrozby. Tento nárok podľa neho nemožno považovať za formu zadost'učinenia, preto je ho potrebné posudzovať i s prihliadnutím na úspech alebo neúspech účastníka. Z uvedených dôvodov dospel k presvedčeniu o rovnakom pomere úspechu a neúspechu účastníkov v rozsahu 50 % a žiadnemu z nich nepriznal nárok na náhradu trov prvostupňového konania. Vo vzťahu k výroku II uznesenia okresného súdu o trovách odvolacích konaní sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil s jeho dôvodmi.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľ argumentuje v ústavnej sťažnosti, preberajúc v zásade argumentáciu z odvolania proti uzneseniu okresného súdu z 19. septembra 2019, výtýkajúc tieto nedostatky:

- a) Odôvodnenie v časti konštatovania pomeru úspechu strán 50 % je v rozpore s konaním, s predchádzajúcimi odôvodneniami súdov vrátane krajského súdu, pri zohľadnení matematického prepočtu bol sťažovateľ úspešný v 2/3 nároku, čo sa týka základu, bol plne procesne úspešný.
- b) Krajský súd nesprávne vyhodnotil hlavné zásady pri priznávaní náhrady trov konania (zásadu úspechu doplnenú zásadou zavinenia), pretože žalovaný porušil práva sťažovateľa na ochranu osobnosti a zavinil svojím konaním celé sporové konanie.
- c) Rozhodnutie súdu je vo vzťahu k sťažovateľovi absolútne nespravodlivé, ak rozhodoval o náhrade trov konania 10 rokov, došlo k zmene zákona pri priznávaní náhrady trov konania, k znehodnoteniu úspechu sťažovateľa a zásahu do jeho majetkovej sféry.

d) Došlo k porušeniu zásady právnej istoty, práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia „a diskriminačné“, keďže procesné predpisy treba vykladať v súlade s obsahom a účelom práva na súdnu ochranu, došlo k nedôvodnému zvýhodneniu žalovaného na úkor sťažovateľa.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), práva na rovnosť v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 dodatkového protokolu uznesením krajského súdu o nároku na náhradu trov konania.

6. Sťažovateľ je zastúpený advokátom, napriek tomu ústavná sťažnosť nemá všetky osobitné náležitosti. Osobitne chýbajú bližšie právne a skutkové dôvody, ktorými by podporil svoje tvrdenie o porušení označených článkov ústavy a dohovoru napadnutým uznesením. Ide pritom o osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorej nedostatok spravidla vedie ústavný súd k záveru o odmietnutí ústavnej sťažnosti, pretože takúto esenciálnu náležitosť (m. m. II. ÚS 102/2019) nie je možné odstrániť ani osobitnou výzvou. Sťažovateľove námietky zostávajú zväčša v rovine poukázaní na nesprávnosti, prostých tvrdení a náznakov bez opory o bližšie argumenty v rámci označených základných práv a slobôd. Napriek zistenému nedostatku sa ústavný súd zaoberal tvrdeniami obsiahnutými v prerokovanej ústavnej sťažnosti, pretože aj v predložennom znení z nich vyplynula potreba dospieť k záveru, ktorý ústavný súd uvádza v ďalšej časti.

III.1. K podmienkam konania:

7. Vychádzajúc z doktríny minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 770/2016), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

8. Na tomto mieste je vhodné zdôrazniť, že ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto dôvodu ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať, či bol v konaní pred všeobecnými súdmi náležite zistený skutkový stav a aké právne závery z tohto zisteného skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného

súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

9. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každého návrhu skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podmienkou toho, aby ústavný súd pristúpil k meritórnemu prejednaniu ústavnej sťažnosti je vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, ktorých uplatnenie sťažovateľovi právny poriadok priznáva. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania [§ 355 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], prípadne (za splnenia zákonom stanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 419 CSP (pozri mutatis mutandis napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)] ako mimoriadneho opravného prostriedku, a to za situácie, že tento opravný prostriedok je účinný na ochranu sťažovateľom označených práv (I. ÚS 47/2020, III. ÚS 35/2019, I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019, I. ÚS 146/2018).

10. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

11. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

12. Ústavný súd preskúmal ústavnú sťažnosť s osobitným zameraním na argumentáciu namietajúcu nedostatky napadnutého uznesenia krajského súdu, pričom sa zamerlal na prípustnosť ústavnej sťažnosti ako na podmienku konania pred ústavným súdom. Krajský súd v napadnutom uznesení poučil strany sporu, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je podľa § 419 CSP prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k vyčerpaniu právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, neuviedol žiadnu argumentáciu.

13. V § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí (vady zmätočnosti). Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne ktorým sa rozhodlo v merite veci.

14. Ústavný súd poukazuje na svoje uznesenie č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie okresného súdu o nároku na náhradu trov konania, je rozhodnutie, ktorým odvolací súd končí rozhodovanie o tejto otázke, ktoré tak možno považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 387/2019 ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zopakoval tieto závery a vo veci samej pristúpil k zrušeniu tam napadnutého uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorým bolo ako neprípustné odmietnuté dovolanie podané z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP proti rozsudku odvolacieho súdu potvrdzujúcemu ako vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách prvoinštančného konania. Následný posun v judikatúre najvyššieho súdu v otázke dovolacieho prieskumu rozhodnutí odvolacieho súdu týkajúcich sa náhrady trov konania ústavný súd zhrnul vo veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 651/2020.

15. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod. (pozri k tomu uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017). Obsahové znaky a jednotlivé prvky práva na spravodlivý proces pritom vyplývajú aj rozhodovacej činnosti ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva. Medzi čiastkové práva tvoriace právo na spravodlivý proces patrí aj zákaz svojvoľného (arbitrárneho) postupu súdu.

16. Z porovnania sťažnostných námietok (časť II) a zákonného rámca prípustnosti dovolania (interpretovaného v zmysle judikatúry ústavného súdu) aj bez toho, aby ústavný súd vstupoval do výlučnej právomoci dovolacieho súdu posudzovať podmienky prípustnosti dovolania, vyplývajú prieniky vo viacerých čiastkových zložkách práva na spravodlivý proces. Ide osobitne o zákaz svojvôle (vo vzťahu k hodnoteniu skutkových zistení, prekvapivosti rozhodnutia, výkladu procesných predpisov v rozpore s ich účelom a zmyslom a princípom spravodlivosti), o vnútorný rozpor odôvodnenia, o rovnosť strán. Ich rozsah dáva ústavnému súdu dostatočný dôvod na prijatie predbežného a formálneho záveru o prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu o nároku na náhradu trov konania tak sťažovateľ disponoval účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpal (m. m. I. ÚS 269/2020). Dovolanie podané z dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP v rozhodnom čase poskytovalo rozumný predpoklad pre vecné preskúmanie námietok sťažovateľa.

17. Sťažovateľ netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie v konkrétnych okolnostiach veci podľa § 420 písm. f) CSP nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto podľa ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľ nepodal proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie.

18. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať najvyšší súd. Ingerencia ústavného súdu do rozhodovacej činnosti krajského súdu nie je v danom prípade namieste. Tomuto záveru nasvedčuje aj povaha sťažnostných námietok, keďže sťažovateľ sa domáha v podstate ďalšieho preskúmania správnosti rozhodnutí všeobecných súdov. Ústavný súd preto považoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu za neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite jeho ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2021

Libor DUEA
predseda senátu